

Barn och skolnämndens arbetsutskott

§54

Dnr BSN 2023-511

Förändringar i förskolans organisation - Blåklintens förskola Beslut

1. Barn- och skolnämnden beslutar att Blåklintens förskola avvecklas med sista verksamhetsdag 30 juni 2024.
2. Barn- och skolnämnden uppdrar åt barn- och utbildningskontoret att genomföra avvecklingen.
3. Barn- och skolnämnden uppdrar åt barn- och utbildningskontoret att säga upp hyreskontraktet på förskolans lokaler enligt kommunens interna rutiner.
4. Barn- och skolnämnden uppdrar åt barn- och utbildningskontoret att omedelbart stänga valbarhet av/kö till förskolan.
5. Barn- och skolnämnden uppdrar åt barn- och utbildningskontoret att utreda och besluta om mest ändamålsenliga placering av den finskspråkiga förskoleverksamheten som idag bedrivs på Blåklinten till annan kommunal förskola i Norrtälje stad.

Sammanfattning av ärendet

Norrtälje kommun är till ytan stor och frågan om förskolestruktur är komplex med ett antal tätorter och en relativt stor landsbygd. Det ställer krav på en kontinuerlig analys och anpassning efter de förhållande som råder och den utveckling som bedöms komma att ske inom de olika områdena. Såväl nyetablering som utveckling och ibland avveckling av förskoleenheter blir naturligt inslag i detta arbete, allt efter hur utvecklingen av barnantalet sker och de mönster som föräldrar har i valet av förskola. Ibland påverkas förskolan även av förändringar i grundskolans struktur, där en etablering eller en avveckling kan komma att ge effekter på förskolans enheter.

Det finns idag ett stort utbud av förskolor med både kommunal och enskild huvudman, olika storlek och pedagogisk inriktning. Detta är positivt, det skapar valmöjligheter och målet är att ett brett utbud ska kvarstå. Men i vissa fall kan en avveckling ändå komma att föreslås. Skälen kan vara flera, till exempel vikande barnantal, överetablering av förskolor i ett område vilket minskar möjligheten för alla huvudmän/enheter i närheten att bedriva en effektiv verksamhet, problematik kopplad till lokalerna (till exempel att en närliggande skola lagts ner eller att lokalerna inte är ändamålsenliga) eller att läget försvårar rekrytering och planering av förskolans verksamhet med därmed medföljande arbetsmiljöproblematik.

För Blåklintens förskola är de huvudsakliga utmaningarna ett starkt vikande barnantal, och antalet inskrivna barn är nu endast 32. Det råder en överetablering av förskolor i området i förhållande till antalet barn, och flertalet går med tomma platser. Det finns heller ingen

indikation på att detta barnantal kommer att stiga inom överskådlig tid då befolkningsutvecklingen viker. Blåklintens förskola bedrivs dessutom sedan 2013 i paviljonger, en dyr lokallösning som driver upp kostnaderna och som inte är förenlig med Norrtälje kommuns lokalstrategi. Bygglovets är dessutom tidsbegränsat. På Blåklinten drivs idag den finskspråkiga verksamheten i Norrtälje kommun utifrån att kommunen är ett finskt förvaltningsområde.

Blåklintens förskola förslås därför avvecklas med sista verksamhetsdag 30 juni 2024. Samtliga barn kommer erbjudas förtur till utpekade närliggande kommunala förskolor, till exempel Vigelsjö gård eller Paletten, alternativt själva söka plats på något av de fristående alternativ som finns tillgängliga i närheten.

En barnkonsekvensanalys har genomförts som visar att avvecklingen kan genomföras utan negativa effekter för barn. De ekonomiska konsekvenserna av förslaget bedöms vara i linje med god ekonomisk hushållning och Norrtälje kommuns mål om en sund och långsiktig ekonomi i balans. Riskerna i genomförande bedöms kunna hanteras inom ramen för verksamheten.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande Översyn av förskolestrukturen - Blåklintens förskola

Beslutande sammanträde

Deltar ej i beslut

Margareta Lundgren (S), Andreas Hagstedt (MP) och Henning Larsson (S) deltar ej i beslutet.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om barn- och skolnämndens arbetsutskott kan besluta i enlighet med barn- och utbildningskontorets tjänsteutlåtandes förslag, och finner att barn- och skolnämndens arbetsutskott beslutar i enlighet med förslaget.

Beslutet ska skickas till

Rektor

Skolchef förskolan

Chef för avdelningen för kvalitetsutveckling och strategisk planering

Barn- och elevadministrationen

Samordnaren för finskt förvaltningsområde

Paragrafen är justerad

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Barn- och utbildningskontoret

Handläggare: Magnus Lindblå
Titel: Avdelningschef kvalitetsutveckling och strategisk planering
E-post: magnus.lindbla@norrtalje.se

Till: Barn- och skolnämndens arbetsutskott

Översyn av Norrtälje kommuns förskolestruktur – Blåklintens förskola

Förslag till beslut

1. Barn- och skolnämnden beslutar att Blåklintens förskola avvecklas med sista verksamhetsdag 30 juni 2024.
2. Barn- och skolnämnden uppdrar åt barn- och utbildningskontoret att genomföra avvecklingen.
3. Barn- och skolnämnden uppdrar åt barn- och utbildningskontoret att säga upp hyreskontraktet på förskolans lokaler enligt kommunens interna rutiner.
4. Barn- och skolnämnden uppdrar åt barn- och utbildningskontoret att omedelbart stänga valbarhet av/kö till förskolan.
5. Barn- och skolnämnden uppdrar åt barn- och utbildningskontoret att utreda och besluta om mest ändamålsenliga placering av den finskspråkiga förskoleverksamheten som idag bedrivs på Blåklinten till annan kommunal förskola i Norrtälje stad.

Sammanfattning av tjänsteutlåtandet

Norrtälje kommun är till ytan stor och frågan om förskolestruktur är komplex med ett antal tätorter och en relativt stor landsbygd. Det ställer krav på en kontinuerlig analys och anpassning efter de förhållande som råder och den utveckling som bedöms komma att ske inom de olika områdena. Såväl nyetablering som utveckling och ibland avveckling av förskoleenheter blir naturligt inslag i detta arbete, allt efter hur utvecklingen av barnantalet sker och de mönster som föräldrar har i valet av förskola. Ibland påverkas förskolan även av förändringar i grundskolans struktur, där en etablering eller en avveckling kan komma att ge effekter på förskolans enheter.

Det finns idag ett stort utbud av förskolor med både kommunal och enskild huvudman, olika storlek och pedagogisk inriktning. Detta är positivt, det skapar valmöjligheter och målet är att ett brett utbud ska kvarstå. Men i vissa fall kan en avveckling ändå komma att föreslås. Skälen kan vara flera, till exempel vikande barnantal, överetablering av förskolor i ett område vilket minskar möjligheten för alla huvudmän/enheter i närheten att bedriva en effektiv verksamhet, problematik kopplad till lokalerna (till exempel att en närliggande skola lagts ner eller att lokalerna inte är ändamålsenliga) eller att läget försvårar rekrytering och planering av förskolans verksamhet med därmed medföljande arbetsmiljöproblematik.

För Blåklintens förskola är de huvudsakliga utmaningarna ett starkt vikande barnantal, och antalet inskrivna barn är nu endast 32. Det råder en överetablering av förskolor i området i förhållande till antalet barn, och flertalet går med tomma platser. Det finns heller ingen indikation på att detta barnantal kommer att stiga inom överskådlig tid då befolkningsutvecklingen viker. Blåklintens förskola bedrivs dessutom sedan 2013 i paviljonger, en dyr lokallösning som driver upp kostnaderna och som inte är förenlig med Norrtälje kommuns lokalstrategi. Bygglovet är dessutom tidsbegränsat. På Blåklinten drivs idag den finskspråkiga verksamheten i Norrtälje kommun utifrån att kommunen är ett finskt förvaltningsområde.

Blåklintens förskola förslås därför avvecklas med sista verksamhetsdag 30 juni 2024. Samtliga barn kommer erbjudas förtur till utpekade närliggande kommunala förskolor, till exempel Vigelsjö gård eller Paletten, alternativt själva söka plats på något av de fristående alternativ som finns tillgängliga i närheten.

En barnkonsekvensanalys har genomförts som visar att avvecklingen kan genomföras utan negativa effekter för barn. De ekonomiska konsekvenserna av förslaget bedöms vara i linje med god ekonomisk hushållning och Norrtälje kommuns mål om en sund och långsiktig ekonomi i balans. Riskerna i genomförande bedöms kunna hanteras inom ramen för verksamheten.

Ärendet

Beskrivning

Norrtälje kommun är till ytan stor och frågan om förskolestruktur är komplex med ett antal tätorter och en relativt stor landsbygd. Utifrån kommunens senaste befolkningsprognos från januari 2023 framgår att befolkningsutvecklingen mattas av. Detta har analyserats i syfte att utgöra underlag till beslut kring hur förskolestrukturen bör utvecklas. Från Statistiska central byråns senast publicerade uppgifter över folkmängd i kommunen (per augusti 2023, publicerade i SCB Statistikdatabas 9 oktober 2023) noteras även att tillväxten för de första två tertialen av 2023 gått tämligen långsamt.

Förskolan Blåklinten är en kommunal förskola som sommaren 2013 omlokiserades i Vigelsjöområdet. Förskolan låg tidigare i en fastighet med betydande arbetsmiljöproblem, vilken revs. Förskolan planerades att byggas på tomten med adress Badvägen 2. Byggplanerna för nya Blåklintens förskola stoppades dock 2012 då ärendet inte passerade kommunfullmäktige. På den aktuella adressen har nu istället den fristående huvudmannen Jensen byggt en förskola som är i drift sedan augusti 2022.

Avsikten var att den paviljong till vilken Blåklinten lokaliserades 2013 endast skulle stå i 2 år. Detta har dock blivit en närmast permanent lösning och under tiden har Blåklintens lokalisering diskuterats och olika lokaliseringar föreslagits, till exempel inne i en del av Wigulfskolan eller med en ny placering i närhet till hamnprojektet. Förskolan har tillfälligt bygglov till och med 30 oktober 2025 och verksamheten behöver avvecklas eller flyttas innan dess.

Barnunderlaget har sedan 2013 varierat över året då verksamheten ligger i utkanten av Norrtälje stad. Läget är utifrån verksamheten fint med naturen direkt inpå, men det är långt till platsen för vårdnadshavare. Förskolan har därför haft karaktären av en "garantiförskola" med barn som skrivs in i verksamheten främst under våren, för att sedan byta förskola till centralare placeringar närmare hemmet när möjlighet uppstår.

Under en tioårsperiod har det även skett en påtaglig utökning av platser vid fristående förskolor genom att stora fristående koncerner etablerat nya enheter i främst Norrtälje stad och dess närhet. Jensen öppnade i augusti 2022 med 140 platser och Norlandia med 60 platser har nyligen ansökt om att utöka till 120 platser, där den senare ansökan nu är under behandling. I området fanns redan två kommunala förskolor, Vigelsjö gård och Blåklinten, samt ytterligare en fristående verksamhet i Lilltäppans förskola. Den sistnämnda har dock valt att avveckla sin verksamhet till årsskiftet 2023/2024, men trots detta bedöms i princip alla enheter även fortsatt komma att stå med tomma platser. Detta innebär sammantaget en påtaglig överetablering av förskoleplatser i västra delen av Norrtälje stad.

Blåklintens förskola har på grund av vad som anges ovan noterat vikande volymer.

Inskrivna barn	2017		2018		2019		2020		2021		2022		2023		2024		Antal 6 år
	Apr.	Okt.	Apr.	Okt.	Apr.	Okt.	Apr.	Okt.	Apr.	Okt.	Apr.	Okt.	Apr.	Okt.	Apr.	Okt.	
Blåklinten	67	51	59	52	54	40	54	43	59	45	58	48	52	32	32	32	6

Kapaciteterna på förskolorna i området varierar, men samtliga har vakanser i dagsläget.

Förskola	Teknisk kapacitet	Inskrivna 1 maj 2023	Inskrivna 1 oktober 2023	Kommentar
Blåklinten	70	51	32	Kapacitetens tillfälligt reducerad till 40 hösten 2023
Vigelsjö gård	43	39	33	
Norlandia Lilla Rospiggen	60	6	26	Ansökt om utökning till totalt 120, ansökan behandlas
Jensen	140	38	40	
Lilltäppan	25	23	17	Verksamheten upphör 15 december 2023

Lagkrav

Skollagen 8 kap. Förskolan

12 § Hemkommunen ansvarar för att utbildning i förskola kommer till stånd för alla barn i kommunen som ska erbjudas förskola och

1. vars vårdnadshavare önskar det, eller
2. som ska tas emot i förskolan efter ett erbjudande om plats enligt 14 a §.

Hemkommunen får fullgöra sina skyldigheter genom att erbjuda barnet motsvarande utbildning i fristående förskola.

15 § Ett barn ska erbjudas plats vid en förskoleenhet så nära barnets eget hem som möjligt. Skälig hänsyn ska tas till barnets vårdnadshavares önskemål.

21 § Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje barn vid förskoleenheten. Bidraget består av ett grundbelopp enligt 22 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 23 §.

22 § Grundbeloppet ska avse ersättning för

1. omsorg och pedagogisk verksamhet,
2. pedagogiskt material och utrustning,
3. måltider,
4. administration,
5. mervärdesskatt, och
6. lokalkostnader.

Grundbeloppet ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till sin egen förskola.

Koppling till gällande styrdokument

En avveckling av förskolan Blåklinten bedöms kunna verkställas utan negativa effekter, då det finns goda möjligheter att erbjuda barn annan förskola enligt kraven i Skollagens och övriga styrdokument såsom till exempel förskolans läroplan.

Ekonomiska konsekvenser och riskanalys

Blåklinten är en inhyrd paviljong med en årshyra på 1 583 200 under 2023 för hela lokalen. Det är den enskilt överlägset dyraste lokalen per plats inom förskolan vilket driver upp kostnader för hyreskomponenten i Norrtälje kommuns förskolepeng.

För platserna på Blåklinten ökar hyreskostnaden förskolorna sammantaget med 613 000 kr mer än om Blåklintens platser skulle kosta motsvarande medelhyran för förskolorna utifrån antalet barn 2023. Kostnaden är 30 920 kr per barn och år i hyra jämfört med medelhyran på 16 140 kr per barn och år. I denna beräkning ingår även att ungefär halva lokalen hyrs ut från augusti 2023, annars skulle kostnaderna drivas upp än högre.

Detta är inte förenligt med varken Norrtälje kommun långsiktiga lokalstrategi eller Norrtälje kommuns mål om en sund och hållbar ekonomi i balans.

Risker som kan förändra förutsättningarna

De barn som är inskrivna vid Blåklintens förskola vid en avveckling kan erbjudas placering på andra kommunala förskolor i staden, som till exempel Vigelsjö gård eller Paletten. Alternativt kan vårdnadshavarna själva söka något av de andra alternativ som finns tillgängliga i närheten. Det finns således ingen risk att barn skulle stå utan ny placering.

Oavsett om Blåklintens förskola avvecklas eller inte finns det en risk för övertalighet i de kommunala förskolorna när att det totala barnantalet minskar. Om vissa enheter avvecklas är förhoppningen dock att övertaligheten till del kan mötas genom omplaceringar i de fall andra enheter kan utöka eller bibehålla sin volym. I förskolorna finns ofta vikarier och avsikten är att så långt som möjligt kunna hantera en övertalighet genom att fast anställda får byta arbetsplats till tillgängliga vakanta tjänster.

Verksamheten på Blåklinten är uppskattad av vårdnadshavare, men en risk är att flera väljer att byta förskola efter att eventuellt beslut om nedläggning fattas. Om det blir mycket få barn kvar på förskolan kan förvaltningen komma att återkomma med förslag om att tidigarelägga stängningen. En risk är att barnen byter till fristående förskolor vilket medför en ytterligare ekonomiskutmaning för egenregin, men den utmaningen är mindre än att fortsätta driva Blåklinten vidare utan en klar plan för en permanent placering.

Det finns även en risk att medarbetare på Blåklinten snabbt söker annat arbete och att verksamheten behöver bemannas med vikarier till större del än önskvärt. Detta bedöms kunna lösas inom ramen för verksamheten.

Barnkonsekvensanalys

Beslut om nedläggning kommuniceras med god framförhållning och planen är att barnen på Blåklinten erbjuds alternativa platser på kommunala förskolor i närheten till Blåklinten i samband med att beslut om avveckling tas. Genom kommunikation till berörda med god framförhållning möjliggörs goda planeringsförutsättningar för barn, vårdnadshavare och personal. Barn- och utbildningskontoret anser det vara av stor vikt att informationen om nedläggning kommuniceras på ett lämpligt sätt till de berörda, så att de ges möjlighet att ställa frågor samt uttrycka eventuella synpunkter. I området kring Blåklinten finns det även gott om andra förskolor dit vårdnadshavare är fria att ställa sina barn i kö.

Den finskspråkiga delen av verksamheten på Blåklinten kommer att omlokaliseras till annan kommunal förskola i Norrtälje stad.

Förvaltningens analys och slutsatser

Sjunkande volymer

En nyetablering av cirka 200 platser har eller planeras att ske i Norrtälje stad samtidigt som befolkningsprognosen för området har skrivits ned och befolkningsutvecklingen viker. Det gör att det under den närmaste perioden bedöms komma att finnas en överkapacitet om 350 platser i planeringsområdet (Norrtälje stad). Detta medför stora vakanser, även om Lilltäppan avvecklar sin verksamhet och en del barn i kringliggande närområden på samma sätt som idag åker in för att gå på förskola i Norrtälje stad.

Blåklintens förskola är en tillfällig paviljong som fullt nyttjad har 70 platser men har egentligen sedan 2013 när den öppnades stått med en stor del tomma platser på höstarna som fyllt upp på vårarna när antalet barn ökar. Hösten 2023 är det 32 barn inskrivna på förskolan (motsvarande en beläggning på 46 procent av total volym) varav 6 går till förskoleklass 2024.

Nuläget där alla verksamheterna har stort antal platser lediga blir utmanande för alla aktörer, och samtliga förskolor i området möter utmaningar med den vikande volymen:

- Vigelsjö gårds kommunala förskola har 33 inskrivna barn hösten 2023, varav 6 går till förskoleklass 2024. Kapacitet för 40-43 barn vilket gör att beläggningen är cirka 83 procent.
- Fristående förskolan Jensen har 40 av 140 platser belagda (motsvarande 29 procent).
- Fristående förskolan Norlandia Lilla rospiggen har 26 av 60 platser belagda (motsvarande 43 procent). Lilla Rospiggen har även planer på att utöka från 60 till 120 platser i sin verksamhet.
- Fristående förskolan Lilltärnan har 17 av 25 platser belagda (motsvarande 68 procent). Lilltärnan har valt att avveckla sin verksamhet från 31 december 2023.

Ekonomiska konsekvenser

Hyreskostnaderna är höga oavsett antalet inskrivna barn och blir en tung post för verksamheternas budgetar. Se ytterligare resonemang under avsnittet ekonomiska konsekvenser och riskanalys ovan avseende hur det låga barnantalet på Blåklinten driver upp hyreskostnaden.

God hushållning med kommunala resurser är en förutsättning för att fatta hållbara strukturella beslut. Utifrån de kalkyler som redovisas ovan är förvaltningens bedömning att det föreslagna beslutet påverkar Norrtälje kommuns ekonomi på ett sätt som ökar förutsättningarna för att nå god ekonomisk hushållning och Norrtälje kommuns mål att ha en sund och hållbar ekonomi i balans.

Konsekvenser för barn

Förvaltningens bedömning är att barnen inte missgynnas av en avveckling då det i närområdet finns en rad etablerade förskolor som kan ta emot dessa i sina verksamheter. I och med att de enheter som tas emot får en utökad volym och möjligheter till en mer stabil verksamhet gynnar beslutet istället barnen.

Förvaltningens slutsatser och förslag till beslut

Utifrån den kraftiga överetableringen av förskoleplatser som finns i de västra delarna av centrala Norrtälje är det inte hållbart att driva Blåklintens förskola vidare i paviljonger. Förvaltningen föreslår därför att Blåklinten avvecklas med sista verksamhetsdag 30 juni 2024.

Valbarheten av och kön till förskolan förslås omedelbart att stängas under förutsättning att ett beslut om avveckling fattas.

Förskolans lokaler förslås sägas upp till tidigast möjliga frånträdesdatum under förutsättning att ett beslut om avveckling fattas. Paviljongen kommer då att sägas upp senast 29 februari 2024 för att inhyrningen ska upphöra 31 augusti 2024. Efter detta datum är det mest troliga att kommunens fastighetsavdelning tillsammans med leverantören tar bort den tillfälliga paviljongen.

Under förutsättning att beslut om avveckling fattas kommer berörda vårdnadshavare, medarbetare och arbetstagarorganisationer samt samordnaren för finskt förvaltningsområde att få del av information kring förutsättningar och process framåt enligt en av förvaltningen fastställd kommunikationsplan.

Barnen kommer erbjudas förtur till utpekade närliggande kommunala förskolor. Målet är att alla ska erbjudas nya förskoleplatser i god tid innan verksamheten upphör. Alla barn kan erbjudas plats på en kommunal förskola i Norrtälje stad och har möjlighet att själva ställa sig i kö till annan verksamhet. De finskspråkiga barnen kommer att hanteras så att de erbjuds den utpekade finskspråkiga förskolan om vårdnadshavarna önskar det vidare.

Förvaltningen kommer att efter ett eventuellt beslut om avveckling av Blåklintens förskola utreda lämplig placering av den finskspråkiga förskoleverksamhet som idag bedrivs vid Blåklinten. Verksamheten kommer att omlokaliseras till annan kommunal förskola i Norrtälje stad, och de alternativ som närmast utreds är Paletten eller Vigelsjö gårds förskola. Omlokaliseringen kommer att ske i samråd med samordnaren för finskt förvaltningsområde.

Blåklintens pedagoger har en mycket stor kompetens och samlad erfarenhet av att arbeta med lärande och kunskapsutvecklingen i fokus. Den långa tiden med ovisshet har lett till att flera kunniga och drivna medarbetare bytt arbete utifrån det osäkra läget, men trots det har en stark och stabil grund bestått med stort fokus på att utveckla barnens lärande trots varierande barnantal över tid.

En eventuell övertalighet på grund av den föreslagna avvecklingen kommer att hanteras inom ramen för rektors och skolchefs ordinarie arbete enligt gällande regler och kollektivavtal. En sådan process sker i samverkan med arbetstagarorganisationerna. Förvaltningens bedömning är att det vikande barnantalet i Norrtälje kommun kommer att leda till en övertalighet inom förskolan under 2024, oavsett detta beslut. Förvaltningen ser därför att avvecklingen bidrar till att skapa en mer samlad struktur där risken för mindre neddragningar på flera platser kan reduceras.

Tidplaner

2023-10-16	Handlingar kommuniceras till nämndens ledamöter
2023-10-16	Från detta datum och framåt lämnas information till vårdnadshavare, medarbetare och arbetstagarorganisationer samt samordnaren för finskt förvaltningsområde enligt fastställd kommunikationsplan
2023-11-06	Beslutsunderlaget behandlas i Barn- och Skolnämnden
Vid laga kraft	När ett beslut har vunnit laga kraft stängs valbarhet och eventuell kö till förskolan och lokalerna sägs upp
December 2023	Vårdnadshavare med barn födda 2019 och senare med placering på Blåklintens förskola får erbjudande om ny placering med förtur till utpekade närliggande kommunala förskolor från 1 juli 2024.

Jenny Nordström
Förvaltningsdirektör
Barn- och utbildningskontoret

Magnus Lindblå
Avdelningschef
Barn- och utbildningskontoret

Beslut skickas till

Rektor
Skolchef förskolan
Chef för avdelningen för kvalitetsutveckling och strategisk planering
Barn- och elevadministrationen
Samordnaren för finskt förvaltningsområde